

дицій боротьби за єдність і державність, підсвідомої туги за втраченими «малими вітчизнами» й великодержавністю. Саме життя В. Липинського – польського шляхтича, що обрав українську ідентичність, – відкриває для польського (та не тільки) читача цілком нові обрії як у справі подолання усталених попередньою історіографією й політикою стереотипів, так і в пропонуванні оригінального, у чомусь романтичного та привабливого шляху розв'язання суспільних проблем. Монографія, на нашу думку, є безсумнівним успіхом здібного краківського історика, якому вдалося зробити життя й справу В.Липинського близькою для поляків і українців.

¹ Гудь Б. Загибель Аркадії. Етносоціальні аспекти українсько-польських конфліктів XIX – першої половини XX століття. – Л., 2006. – 448 с.

² Липинський В. Повне зібрання творів, архів, студії. Серія «Архів». Листування. Т. 1 (А – Ж). – К.; Філадельфія, 2003. – С. 289.

³ Див.: Білас Л.Р. Краків, Женева і філіяція «Кричевського». До родовідної мислення В. Липинського // Липинський В. Твори. – Т.2: Участь шляхти у великому українському повстанні під проводом гетьмана Богдана Хмельницького. – Філадельфія, 1980. – С.XVII–XCVIII.

⁴ Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Л., 1913. – Т.СХV. – Кн.ІІІ. – С.188–191.

⁵ Білас Л. В'ячеслав Липинський – історик // В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна. – К.; Філадельфія, 1994. – С. 34.

⁶ Білас Л.Р. Краків, Женева і філіяція «Кричевського»... – С.LXXXIV.

⁷ Липинський В. Повне зібрання творів, архів, студії. – С.291.

Л.О.Зашкільняк (Львів)

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

О.М.Антипова (Київ)

ПРО РОБОТУ АСОЦІАЦІЇ ДИРЕКТОРІВ ІНСТИТУТІВ ІСТОРІЇ АКАДЕМІЙ НАУК КРАЇН СНД І СПІЛЬНОЇ КОМІСІЇ ІСТОРИКІВ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ (ЧЕРВЕНЬ 2007 р.)

24 червня 2007 р. Інститут історії України НАН України зустрів керівників історичних установ академії наук країн СНД. Ідея створення Асоціації історичних інститутів країн СНД виникла під час роботи українсько-російської міждержавної комісії та підкомітету з питань гуманітарного співробітництва. У рамках цієї структури відбувається співробітництво Інституту історії України НАН України та Інституту загальної історії Російської академії наук (РАН). Історичним прецедентом такої співпраці стало співробітництво між французькими й німецькими істориками, що триває з 1950-х рр., німецькими й польськими – з 1970-х рр., польськими й українськими – з 1994 р.

Ідея створення Асоціації історичних інститутів академії наук країн СНД була реалізована під час зустрічей керівників історичних інститутів у Москві (грудень 2005 р.) й Душанбе (вересень 2006 р.). Метою організації є налагодження співробітництва між істориками країн СНД, обговорення гострих і дискусійних питань спільних періодів історії, особливо тих, які відтворюються на сторінках шкільних підручників. На перших засіданнях асоціації було ухвалено видавати науковий журнал під назвою «Історичний простір: проблеми історії країн СНД», перший номер якого вже побачив світ цього року.

Для роботи в Київ приїхали всі члени Асоціації директорів інститутів історії академії наук країн СНД, зокрема делегація Інституту загальної історії РАН на чолі з академіком *О.А.Чубар'яном*; заступник директора Інституту історії НАН Азербайджанської Республіки, канд. іст. наук *Д.А.Бакрамов*; директор Інституту історії НАН Білорусі, д-р іст. наук, професор *О.О.Коваленя*; делегація з Інституту історії НАН Республіки Вірменія на чолі з директором інституту д-ром іст. наук, професором *А.А.Мелконяном*; директор Інституту історії та етнології ім. І.А.Джавахішвілі АН Грузії д-р іст. наук *В.І.Кікнадзе*; член президії АН Грузії академік *Р.В.Метревелі*; делегація Інституту історії та етнології МОН Республіки Казахстан на чолі з директором інституту д-ром політ. наук професором *К.Н.Бурхановим*; Інститут історії НАН Киргизької Республіки представляв заступник директора д-р іст. наук *А.Д.Джуманалієв*; Інститут історії, держави та права АН Молдови – заступник директора, канд. іст. наук *Л.П.Заболотна*; Інститут історії, археології та етнології ім. А.Доніна АН Республіки Таджикистан – заступник директора д-р іст. наук *В.В.Дубовицький*; Інститут історії АН Узбекистану – завідувач відділу історіографії д-р іст. наук *Ш.І.Асадова*.

На порядку денному роботи асоціації були питання як організаційного характеру (інформація представників інститутів – членів асоціації, про найважливіші напрями їх діяльності й останні наукові та навчальні видання; обговорення змісту перших номерів журналу асоціації «Історичний простір: проблеми історії країн СНД»; про можливе розширення складу асоціації; про підготовку

II Міжнародної літньої школи молодих учених-істориків країн СНД у Санкт-Петербурзі), так і наукові (засідання круглого столу на тему «Проблеми вивчення спільної історії колишніх республік СРСР (1922–1991 рр.)»). Засідання круглого столу, а також обговорення гострих питань новітньої історії підтвердило думку про те, що асоціація є дєздатним інструментом щодо обміну науковою інформацією, досвідом та ідеями.

Під час роботи асоціації відбулася ще одна подія – підписання договору про наукове співробітництво між Інститутом історії України НАН України й Інститутом історії, держави та права АН Молдови. Для успішної реалізації нових наукових проектів ряд представників інших установ історичного профілю виступили з пропозиціями підписання подібних двосторонніх угод про співробітництво.

У рамках роботи Асоціації директорів інститутів історії академії наук країн СНД 26 червня 2007 р. відбулося чергове засідання Спільної комісії істориків України та Росії. Діяльність комісії розпочалася 2002 р. і була викликана необхідністю залучення до співпраці науковців Інституту історії України НАН України та Інституту загальної історії РАН, учених з інших науково-дослідних установ України та Росії. Головним напрямом діяльності комісії істориків стала підготовка нарисів з історії обох країн. До того ж, нариси з історії Росії, підготовлені російськими вченими, мають бути опубліковані в Україні – для українських читачів, а нариси з історії України, підготовлені українськими науковцями, будуть опубліковані в Росії для російських читачів. Наприкінці минулого року була завершена робота над рукописом нарисів «Истории Украины» під редакцією академіка НАН України *В.А.Смоля* та рукописом нарисів «Истории России» під редакцією академіка РАН *О.А.Чубаряна*. Історики обох країн мали можливість ознайомитись із підготовленими рукописами, а під час зустрічі в Києві обговорити їх.

Українсько-російська комісія істориків вважає, що підготовлені нариси є базою, на основі якої можливі дискусії з приводу оцінок нашого спільного минулого, методів його вивчення, підбору історичного матеріалу для включення до шкільних і вузівських підручників.

На всіх засіданнях комісії істориків приділяється увага висвітленню історії сусідніх країн у вітчизняних підручниках. Неодноразово підкреслювалося те, що філософія підручника та навіть його стилістика мають бути спрямовані на формування добросусідських відносин між українським і російським народами, а не вносити напруження в їх стосунки. Адже саме шкільні й вузівські підручники формують історичну пам'ять народу. У покоління, яке входить у життя, має формуватися позитивний образ сусідньої країни й народу.

Підсумки спільної роботи свідчать, що нині оціночна ситуація в українській і російській історіографії вирівнялася, а науковці можуть вести спокійний і врівноважений діалог щодо складних питань спільної історії.

О.Т.Гончар (Київ)

НАУКОВІ ЗАХОДИ, ПРИСВЯЧЕНІ 190-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.КОСТОМАРОВА

Цього року європейська культурна громадськість відзначає 190-річний ювілей одного зі світових вітчизняної науки, відомого історика, етнографа, фольклориста, письменника, археографа, публіциста, громадсько-політичного діяча Миколи Івановича Костомарова (1817–1885 рр.). Творчий доробок цього вченого – невичерпне джерело ідей, які сприяють розвитку історичної науки, а його діяльність (широкомасштабна й енциклопедична за своєю інформативністю) становить взірць відданості важливій справі та високій ідеї служіння своєму народові.

190-річний ювілей Миколи Костомарова широко відзначався в Україні. Насамперед він став певним підбиттям підсумків вивчення творчої спадщини вченого вітчизняними науковцями за роки незалежності. Постать М.Костомарова довгий час залишалася в затінку, лише з падінням радянської влади вийшовши на арену завдяки зусиллям українських учених.

Нинішній ювілей проходить у кілька етапів, першим з яких стала Всеукраїнська науково-практична конференція «Микола Костомаров у вимірах сучасності», організована Інститутом мистецтв (директор *С.І.Шевчук*) та історико-соціологічним факультетом (декан *В.М.Шеретюк*) Рівненського державного гуманітарного університету (ректор *Р.М.Постоловський*), яка відбулася у Рівному 23 травня. Це вже третя конференція, що проходить саме тут, на Волині. І це символічно, адже М.Костомаров багато подорожував цими місцями, писав про них у своїх творах, працював у Рівненській гімназії. Захід складався з двох частин: пленарного засідання в Рівненському обласному краєзнавчому музеї (в минулому – Рівненська гімназія) та круглого столу в Інституті мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету. Спочатку учасники конференції ознайомилися з підготовленою співробітниками музею виставкою «Микола Костомаров – дослідник Волинського краю», яку відкрив директор музею *О.Булига*. Вона складалася з архівних документів із Рівненських архівосховищ, стародруків та сучасних видань творів М.Костомарова, численних світлин та ін-